

Ing. Hana Zelenková, CSc.
Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky
Odbor rodiny a dávkových systémů

Posudek na bakalářskou práci Filipa Novotného „Indikátory chudoby a sociálního vyloučení“ zpracovanou na Katedře sociální práce Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze v roce 2009

Tématem bakalářské práce Filipa Novotného jsou indikátory chudoby a sociálního vyloučení, jejich vymezení, způsoby výpočtů, klasifikace, uplatnění. Cílem je předložit důkazy o významu a využitelnosti indikátorů pro měření sociální reality na národní a mezinárodní (evropské) úrovni. Na první pohled se téma indikátorů chudoby a sociálního vyloučení jeví být s ohledem na předpokládané možnosti zpracovatele – studenta bakalářského programu – příliš rozsáhlé, náročné a zejména v české odborné literatuře málo zpracované. Po přečtení práce je zřejmé, že vzhledem ke schopnostem autora bylo téma vybráno adekvátně. Jedná se o téma relativně nové, první série 18 společných statistických indikátorů sociálního vyloučení a chudoby byla přijata Evropskou radou v Laekenu v prosinci 2001. Avšak ve vztahu k prioritám sociální politiky se ukazuje toto téma jako velmi potřebné a z hlediska závazků plynoucích České republice ze členství v Evropské unii vysoce aktuální, neboť tyto indikátory představují základní prvek Otevřené metody koordinace používané k monitorování pokroku dosahovaného členskými státy v boji proti chudobě a sociálnímu vyloučení.

Zvolenému tématu a cíli bakalářské práce odpovídá její rozsah, který je pro oponenta sice trochu velký, leč ve vztahu k významu problematiky indikátorů přiměřený. Struktura práce je vyvážená. Kromě úvodu a závěru je práce členěna do sedmi logicky navazujících kapitol a je doplněna seznamem zkratk a přílohami. Začíná u chudoby, jejích příčin a projevů a zdrojů informací a dále se v popisné rovině zabývá evropským kontextem vzniku indikátorů. Nejobsažnější praktická část je věnována detailnímu popisu jednotlivých primárních a sekundárních indikátorů, jejich definicím a algoritmům výpočtů. Jedná se o překlad metodologické příručky věnované indikátorům chudoby a sociálního vyloučení z angličtiny, který si zaslouží ocenění za pečlivost. Navazující kapitola předkládá další kategorizaci, v níž jsou indikátory členěny na nezbytné a zbytné. Pokračuje popis využití indikátorů v České republice v šetření EU-SILC, při koncipování systému pomoci v hmotné nouzi a při zpracování strategických dokumentů pro boj s chudobou a sociálním vyloučením v rámci evropské strategie sociální ochrany. Práce končí popisem možností a významu rozšiřování indikátorů a naznačením postupu při stanovování nových indikátorů.

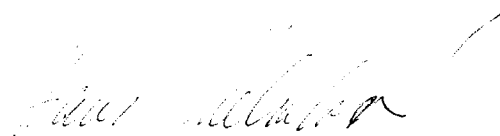
Součástí bakalářské práce je seznam literatury, který obsahuje základní dostupné prameny vztahující se k danému tématu a na práci je patrné, že autor umí pracovat jak s domácí literaturou, tak s literaturou zahraniční. Prokázal dobrou schopnost kriticky hodnotit prameny a vybrat z nich to podstatné z hlediska cíle práce. Četné citace jsou voleny vhodně a výstižně. Potvrdil se tak fakt, že správný výběr pramenů a jejich vhodné zpracování nemalou měrou přispívá k úspěšnosti práce.

Důležité pro pozitivní hodnocení bakalářské práce je, že složitě a z hlediska teorie sociální politiky málo diskutované téma dokázal autor adekvátně uchopit a jasně formulovat, co je hlavním problémem, teoretickým i aplikačním. Autor prokázal dobrou schopnost vyjádřit vlastní názor a pokud ho nemá nebo nepovažuje za vhodné vyjádřit, opírá se o příslušné dokumenty – i výběr pramene je názor. Vzhledem k tomu, že indikátory chudoby a sociálního vyloučení jsou v současnosti využívány především v teoretické rovině a při zpracování mezinárodních komparací nebo zpráv o sociální situaci, chudobě a sociálním začleňování v členských státech Evropské unie, je praktická využitelnost výsledku bakalářské práce mimo oblast hodnocení. V tomto směru jsou formulovány otázky k obhajobě.

Po stylistické stránce nelze práci nic zásadního vytknout, v pořádku je rovněž gramatika. Větší pozornost mohla být věnována finální úpravě textu (některé pasáže se opakují, odstavce jsou psány různě). Za dílčí nedostatek považuji rovněž chybějící prameny u grafů použitých v kapitole 5.

Výše uvedené výtky nesnižují celkovou hodnotu výsledku, bakalářskou práci Filipa Novotného považuji za kvalitní; stanovený cíl splnila a svou úroveň vyhověla požadavkům kladeným na bakalářské práce. Hodnotím ji „výborně“.

V Praze 9. září 2009

Otázky k obhajobě:

1. Jaké jsou přínosy a limity využití indikátorů v hodnocení úrovně sociální ochrany členských států Evropské unie, v boji proti chudobě a sociálnímu vyloučení?
2. Čím je podle názoru autora bakalářské práce způsobeno, že v České republice není v praktické sociální politice úloha indikátorů doceněna?